

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Συνεργατικές πρακτικές: Συνεργασία μεταξύ γενικών και ειδικών παιδαγωγών

Αναστασία Βλάχου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Γιατί η συνεργασία είναι αναγκαία;

- ✓ Τα προβλήματα μέσα στην τάξη αυξάνονται ολοένα και πιο πολύ, γίνονται πιο σύνθετα, πιο έντονα και έχουν μεγαλύτερη διάρκεια -οπότε και η αντιμετώπισή τους πρέπει να είναι πιο συστηματική και πιο σύνθετη.
- ✓ Υπάρχουν οφέλη: Μαθησιακά, Διδακτικά, Επαγγελματικά.
- ✓ Αλληλοσυμπλήρωση και σύνθεση δεξιοτήτων.

Σύνθεση Δεξιοτήτων

Εκπαιδευτικός γενικής εκπαίδευσης

- γνωρίζει τους στόχους, τη λειτουργία, τη συνοχή και το περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος,
- γνωρίζει συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα,
- έχει εμπειρία διδασκαλίας σε μεγάλες ομάδες μαθητών.

Εκπαιδευτικός ειδικής εκπαίδευσης

- δεξιότητες αξιολόγησης ατομικών αναγκών και δυνατοτήτων,
- γνώση για συγκεκριμένες δυσκολίες και αναπηρίες,
- πρακτικές διαφοροποίησης ή τροποποίησης του Α.Π.,
- εφαρμοσμένες πρακτικές ανάλυσης της συμπεριφοράς,
- εξατομίκευση της μάθησης.

Χαρακτηριστικά μίας επιτυχημένης συνεργασίας

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

- ⇒ είναι εθελοντική,
- ⇒ απαιτεί ισοτιμία ανάμεσα στους συμμετέχοντες,
- ⇒ στηρίζεται στην ύπαρξη ή την καθιέρωση αμοιβαίων στόχων,
- ⇒ εξαρτάται από την αίσθηση της κοινής υπευθυνότητας για συμμετοχή και λήψη αποφάσεων,
- ⇒ στηρίζεται στο "μοίρασμα" των πόρων (υλικό και ανθρώπινο επίπεδο),
- ⇒ τα άτομα που συνεργάζονται αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους για τις συνέπειες (θετικές ή αρνητικές) των πρακτικών που εφαρμόζουν και
- ⇒ απαιτεί ευελιξία και ανεπτυγμένες κοινωνικές, επικοινωνιακές και διαπροσωπικές δεξιότητες.

ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΣΥΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

1 α

Διδασκαλία-
Υποστήριξη

Παράλληλη
διδασκαλία

1 β

Συμπληρωματική
διδασκαλία

Εναλλακτική
διδασκαλία

1 γ

Ομαδική
διδασκαλία

Υποστηρικτικές
μαθησιακές
δραστηριότητες

Μοντέλα Συνεργατικής
Συμβούλευσης

Μοντέλο Συνεργατικής Συμβούλευσης 1 α

- ❑ εντοπισμός του προβλήματος
- ❑ αξιολόγηση του προβλήματος
- ❑ επιλογή συγκεκριμένων πρακτικών και στρατηγικών
- ❑ εφαρμογή των επιλεγμένων πρακτικών
- ❑ αξιολόγηση

Το μοντέλο αυτό εφαρμόζεται σε σχολεία με χαμηλή συχνότητα παιδιών με ΕΕΑ/Α και με χαμηλό συνολικά μαθητικό πληθυσμό.

Μοντέλο Συνεργατικής Συμβούλευσης 1 β

Ο γενικός παιδαγωγός συμβουλεύεται τον ειδικό παιδαγωγό για θέματα που αφορούν την προσαρμογή του αναλυτικού προγράμματος, την τροποποίηση των δραστηριοτήτων και την αξιολόγηση αυτής της διαφοροποίησης.

Μοντέλο Συνεργατικής Συμβούλευσης 1 γ

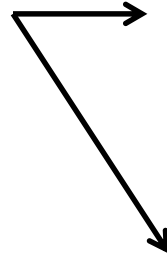
- ❑ Ο εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής είναι διαθέσιμος να διδάξει ξανά μία δύσκολη δεξιότητα ή να βοηθήσει τον μαθητή στην εξάσκηση πρόσφατων αποκτημένων δεξιοτήτων.
- ❑ Αυτή η προσέγγιση παρέχει στους μαθητές με ΕΕΑ/Α δύο εκπαιδευτικούς, στους οποίους μπορούν να απευθύνονται για βοήθεια όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα με το αναλυτικό πρόγραμμα.

Συνεργατική Διδασκαλία

Διδασκαλία από τον έναν εκπαιδευτικό – Υποστήριξη από τον άλλον

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- ❑ Ο Γ.Π. έχει ως ευθύνη το σχεδιασμό και τη διδασκαλία στο σύνολο των μαθητών.
- ❑ Ο Ε.Π. υποστηρίζει το Γ.Ε. με το να παρατηρεί και να εντοπίζει ποιοι μαθητές συναντούν δυσκολίες παρέχοντάς τους τη βοήθεια που χρειάζονται.
- ❑ Ο Ε.Π. ως παρατηρητής της συμπεριφοράς των μαθητών και των διδακτικών πρακτικών του Γ.Π.

πλεονεκτήματα

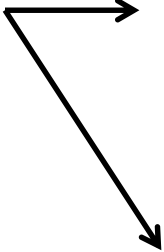
- Οι μαθητές λαμβάνουν έγκαιρα ατομική βοήθεια.
- Παραμένουν προσηλωμένοι στο έργο λόγω της εγγύτητας του εκπαιδευτικού που περιφέρεται στην τάξη.
- Εξοικονομείται χρόνος.

μειονεκτήματα

- Ο ένας Ε. έχει περισσότερο έλεγχο-εξουσία.
- Οι μαθητές βλέπουν το ένα πρόσωπο ως δάσκαλο και το άλλο ως βοηθό δασκάλου.
- Οι μαθητές αρχίζουν να περιμένουν την άμεση υποστήριξη όταν συναντούν κάποια δυσκολία χωρίς να καταβάλλουν προσπάθεια από μόνοι τους.

Παράλληλη Διδασκαλία

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- ❑ Ο Γ.Π. & ο Ε.Π. σχεδιάζουν από κοινού τη διδασκαλία.
  - ❑ Χωρίζουν την τάξη στα δύο ή/και σε περισσότερες ομάδες και διδάσκουν τις ίδιες πληροφορίες την ίδια ώρα (π.χ., υπολογιστές).
-

πλεονεκτήματα

- Από πριν σχεδιασμός του μαθήματος (συνεργατικός σχεδιασμός).
- Εργασία σε μικρές ομάδες.
- Εξοικονόμηση χρόνου.

μειονεκτήματα

- Κάθε εκπαιδευτικός πρέπει να είναι γνώστης του διδακτέου περιεχομένου έτσι ώστε οι μαθητές να λαμβάνουν ισότιμα τις ίδιες γνώσεις.
- Ο χρόνος του μαθήματος θα πρέπει να είναι ο ίδιος έτσι ώστε να τελειώνουν και οι δύο ομάδες την ίδια ώρα.
- Μεγάλος και ευέλικτος χώρος.
- Έλεγχος της φασαρίας.

Συμπληρωματική Διδασκαλία

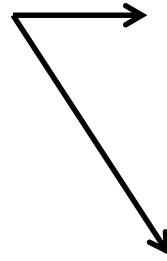
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- ❑ Ο Γ.Π. έχει την κύρια ευθύνη του μαθήματος.
- ❑ Ο Ε.Π.
  - υποστηρίζει τη διδασκαλία (διαφοροποίηση δραστηριοτήτων, τροποποίηση Α.Π., εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης, ανάλυση συμπεριφοράς),
  - υποστηρίζει τους μαθητές (άμεση διδασκαλία στρατηγικών μάθησης, επισήμανση, σύνοψη κ.λ.π).

Εναλλακτική Διδασκαλία

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- ❑ Ο ένας εκπαιδευτικός διδάσκει σε όλη την τάξη όταν παράλληλα
- ❑ Ο άλλος εκπαιδευτικός διδάσκει συγκεκριμένες έννοιες και δεξιότητες ή κάνει επαναληπτικό μάθημα σε μία μικρότερη ομάδα μαθητών

πλεονεκτήματα

- Αναγνωρίζονται οι ανάγκες του κάθε μαθητή.

μειονεκτήματα

- Ο στιγματισμός μερικών μαθητών.
- Φασαρία –εάν μείνουν στην ίδια τάξη.
- Μεγάλος χώρος στην τάξη.

Ευέλικτη Ομαδοποίηση

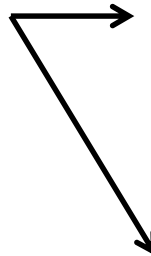
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- ❑ Οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν υπο-ομάδες ανάλογα με τις δεξιότητες, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών για επαναληπτική διδασκαλία.
- ❑ Μία ομάδα είναι αυτόνομη, ενώ οι εκπαιδευτικοί εργάζονται εκ περιτροπής με τις υπόλοιπες ομάδες.

Ομαδική Διδασκαλία

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- ❑ Συνεργατικός σχεδιασμός
- ❑ Συνδιδασκαλία (π.χ., ο Ε.Π. εισάγει το μάθημα και συνεχίζει ο Γ.Π.)
- ❑ Συναξιολόγηση

Σημαντικό!

Τα μαθήματα διδάσκονται και από τους δύο εκπαιδευτικούς οι οποίοι ενεργά ενισχύουν τη συζήτηση και όχι την διάλεξη για να ενθαρρύνουν την εμπλοκή των μαθητών. Και οι δύο εκπαιδευτικοί εμπλέκονται ενεργά στο χειρισμό του μαθήματος και στην επιβολή πειθαρχίας.

πλεονεκτήματα

- Ενεργή και ισότιμη εμπλοκή.
- Οι εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν το ρίσκο να δοκιμάσουν πράγματα σε ομάδες που δεν θα έκαναν αν δίδασκαν μόνοι.

μειονεκτήματα

- Χρόνος προετοιμασίας-σχεδιασμού.
- Δεν είναι τόσο ξεκάθαροι και καθορισμένοι οι ρόλοι και οι υπευθυνότητες.

Λόγοι έλλειψης ουσιαστικής συνεργασίας

- ⇒ απουσία συγκεκριμένης εκπαιδευτικής πολιτικής
- ⇒ έλλειψη θεσμικού χρονοδιαγράμματος
- ⇒ ακαμψία σχολικών δομών και πρακτικών
- ⇒ συγκρουσιακές διαπροσωπικές σχέσεις
- ⇒ διαφορετικές προσεγγίσεις της μάθησης και των ε.ε.α.
- ⇒ έλλειψη ενημέρωσης & ευαισθητοποίησης των γενικών εκπαιδευτικών σε θέματα ειδικής αγωγής/ένταξης
- ⇒ παγιωμένες αντιλήψεις (ποιος είναι υπεύθυνος για ποιον)
- ⇒ η αντίληψη ότι οι εκπαιδευτικοί γενικής αγωγής δεν έχουν τις γνώσεις
- ⇒ απαξίωση ή μη ρεαλιστικές προσδοκίες για το έργο και το ρόλο των ειδικών παιδαγωγών

Ευχαριστώ
για την προσοχή σας